Universitätsbibliothek Paderborn

Disputatio || excellentium. D. doctoru[m] Iohannis Eccij & || Andre[a]e Carolostadij q[uae] cepta est Lipsi[a]e || XXVII. Iunij. An. M.D.XIX.

Eck, Johannes
Karlstadt, Andreas

[Erfurt], 1519

VD16 E 320

Carolostadius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32477

dicit oḿes martyres clamare ad deum. Oḿis homo mendax nec memini q̄d hoc martyres in martyrio dixerūt: Attamē hoc nihil cōfert ad ꝓpoſitū.qm̄ vt exponat oḿis homo men: i.vanitas et defectibilitas.ſicut exponit b.Hiero: pulcherrimā iſtam ſententiā explicans.vel q̄d magis accedit btō Auguſtino ꝙ per mendaciū intelligat pctm̄.dico oḿes martyres.oḿes ſanctos fuiſſe peccatores.ſed qua ꝯſequentia infertur.ꝗ ſemꝑ peccarūt in oꝑe bono? Ad pſal: non eſt inuenta in me iniqui: dixit iniquitatē aliq̄ſ ſumi pro crimine.

¶ De Chriſto qui orabat ad p̄rem.pater ſi poſſibile eſt Ubi renſum nature ꝛ voluntatis aſſumpſit.attulit nobis hic gladiū quo iugulabit aſſumptū ꝛ hoc eſt quod ego aſſumo falſum eſſe. ſctōs ob horrorē naturalē mortis peccare.et q̄d ꝓpter iſtum horrorē minuat eis charitas.vnde veniat pena purgatorij ꝛ eſt inuincibile argumentū ex hoc loco et facto Chriſti.q̄d iuſtus timens mortē et habens voluntatē ſemicoctā moriendi ꝓpterea non peccat.charitas ei nō diminuit.nullus fit in eo horror qui ſit pena purgatorij.vt pluribꝰ ꝓbare poſſem ſed tranſeo.Poſtremo adducit ſuo arbitratu et verbis ſatis pompaticis clarum textum Pſal:79. Dn̄e deus virtutū quouſq; iraſceris ſuper orationē ſerui tui? vellem ꝙ d. An: non inniteret prudentie ſue. iuxta conſiliū ſapientis et verba ſacre ſcripture acciperet ſecundū ſenſum quē ſpi: ſanctꝰ efflagitat et quē ſancti patres tradiderūt. Quibꝰ nolle credere ait Boetiꝰ ſtulticia eſt.vnde b.Hiero: in eo loco expreſſe aduerſat ſenſui dn̄i Andree volens deum non iraſci.ſi iuſticiam petamus.ſed homo orans ꝯſcia delicti timet deum. etiā ab orōne iraſci. ꝙ ſi vult habere expoſitionē magis l'ralem accipiat Caſſiodorū dicentem ꝙ in iſto pſal: ſicut priꝰ orauerat ꝓmiſſionē ſaluatoris. excita potentiā tuā et veni. oſ̄de nobis faciem tuam ꝛc. Iratum aūt dicit q: tardat non dixit deum iraſci ſuꝑ orōne iuſti. q: peccāret in oꝑe bono. ſed q: petita tardabat exhibere. ꝛ iraſcētiū ē differre dāda Ideo deū iratū dixit ſuꝑ orōe ſua.et nō ad mentē d. And:

Caroloſtadius.

¶ Qm̄ egre: d. Clamator ꝑ digreſſiōes ſuas mihi ſubducit tpus ne ꝑuenire queā ad auctoritates magis vrgentes. maledicta eius ob tpis anguſtiā non diluam. ſed eius inutiles r̄ſiones paucis imꝓbando attingā. et primo cum dicit me ad regulā v'rem effugere ꝛc. Oppono ꝙ non verba Ariſto.vel phi ſed Ambroſij regulā aſſumpſi.et fateor eſſe v'litatem ꝑſonarū bene facientiū.q̄d ꝛ d.d.faſſus eſt.ſed nihil dicit de v'litate opm̄. licet textus perinde v'r loquit de ꝑſonis q̄ꝫ opibus.opera tranſijt et de ꝑſonis tm̄ loquit.

¶ Secundo qn̄ dicit diſpereā ſi ſenſus meꝰ ꝛc. Oppono ꝙ iſta ꝓpterea dicit. vt ꝑ fas ꝛ nefas auditores in ſuā ſniā trahat ꝛ remitto ad locū priꝰ allegatū.

¶ Tertio de Hiero: cū mihi exꝓbrat q̄ſi deliberatorias peterem.non eſſet abſurdū ſi in re tam ſeria et ad ſalutē tā neceſſaria meditatiſſimꝰ ꝓdirem in lucē. q̄ſq̄dē hic nō oſtētationē capacis memorie et acuti ingenij q̄rimꝰ.ſed veritatē.

¶ Quarto.cū dicit ad pſal: Nō intres in iudiciū. Hiero: dicere.ꝙ hō pōt vitā repetā ad tpus. Iterū remitto iudices ad libros Hiero: cōtra Pela: vbi reperient de quibꝰ petis loquat Hiero: et quō ꝑ gratiam liberamur a peccatis.vel vitamꝰ delicta.qm̄ gr̄a eſt et charitas que opit multitudinē peccatorū.

¶ Quinto dū adducit Hiero: ꝯ Iouinianū auctoritatē pſal: Iudica me dn̄e qm̄ in innocētia mea ingreſſus ſum.et hāc auctoritatē velut claſſicū detonat. primū eius ſniam firmabo.ſed nō ſcd̄m ꝓpoſitū. Et primū miror d.d.tot diſputatorū leges deuoraſſe.et oblitū ſui ꝙ dat tm̄ inſtantias.et non ſoluit.

¶ Adijcio priori auctoritati q̄d dicit Job c.13.ſi fuero iudicatꝰ ſcio ꝙ iuſtꝰ inueniar.vbi Job expreſſe dicit ſe inueniri iuſtū cū iudicabit. ſed vellē d.d.intelligeret innocentiā Dauidis et iuſtitiā Job.et tunc recte inferret auctoritatē ꝓ me. Iudica me ſcd̄m iuſtitiā ꝛc. Nam iuſtitia Job eſt iudicium. de quo paulo ante dixit. Uerū tm̄ vias meas in ꝯſpectu eiꝰ arguā ꝛ ipſe erit ſaluator meus.

Non eñ veniet in conſpectu eius oñis hypocrita ſcðm hanc iuſtitiã.qua Job
iudicat peccata ſua.agnoſcit. et cõdemnat vult iudicari et iudicand⁹ inueniet
iuſtus. Qð Dauid dicit. Ueritas de t̃ra orta eſt et iuſti: de celo ꝓſpexit.Dum
oritur veritas.i.cõfeſſio pctõꝝ in homie.tunc iuſticia iuſtificans homiem ꝓſ
ſpicit de celo.Qð ap̄l'us dicit: ſi nos iudica: non iudica: a dño.et Johannes in
canonica ſi confeſſi fuerimus pctã noſtra. iuſtus eſt deus qui relinquit nobis
pctã. Ergo qñ homo iudicat pctã ſua tunc iuſtificans deus et miſericors re
linquit delicta. ita etiam Dauid habuit innocentiã ꝙ pctm̃ ſuum contra ſe ſp
fuit. et ꝙ peccata ſua nota fecit deo.et ſecundũ iſtam innocentiã vult iudicari
in ſua iuſticia.ſed que eſt iuſtitia? Rñdeat nobis pſalmographus. Non relin
quet dñs populũ ſuum donec iuſtitia reuertat̃ ad iuditium.hoc eſt ꝙꝫ a diu po
pulus dei ſuas iuſticias recto iuditio ſupponit.non relinquit immo ſecur⁹ pe
tit ſe iudicari a dño. Eſt g̃ auctoritas p.d.aſſumpta ꝑ me.videlicet ꝙ Dauid
petit ſe iudicari ſcðm ſuã iuſtitiã ꝓpter innocentiã greſſuũ. ſcðm qð dicit pſal.
118.vias meas ãnũciaui tibi ⁊ liberaſti me. g̃ iuſticie Dauidis habuerũt pctã.
¶ Sexto de auctoritate .i. ad Timo .4. repoſita eſt mihi coro: iuſticie.et de
parabola.ite et vos in vineam meã.et de illa.dignos nos fecit.Opponẽdo dico
ꝙ d.d.illas auctoritates cauſa digreſſionis aſſumpſit .Non eñ querim⁹ quõ
remunerantur bona opa. ſed in hoc eſt negotiũ cardo quõ in bonis opib⁹ ſint
pctã.ſi quis tñ velit mentẽ Auguſt: videre legat Auguſt: de gra: et libe: arbi: c.
16.vbi dicit ꝙ deus ſua munera coronat.
¶ Septimo qñ d.d.inuenit nouã iuſtitiã ſcðm quã dicit; Dauidẽ nolle iudica
ri cauſa breuitatis remitto iudices ad librum de pfec: iuſti: vbi Auguſt: ſatis
dicit de iuſticia.
¶ Ad Aug.9.cõfeſſionũ.c.finali cum dicit. Si remota miſericordia diſcutias
delicta.auctoritas Aug: eſt cõtra allegantẽ ⁊ eſt gladi⁹ Golie. q: expreſſe dicit
delicta ſunt in opibus et ꝓpterea fiducialiter ſperat de dei miſericordia. prout
etiam Chriſtus dicit.ſanis non eſt opus medico. ſed infirmis et non veni vo
care iuſtos ſed peccatores.
¶ Octaua. dicit ꝙ nõ poſſum oſtendere hec Eccleſiaſt: qui vnq̃ꝫ ita intellexit
ſicut ego.niſi demonſtrarem Scholaſticũ wittenbergeñ.vellẽ ego d.doctori
abunde reſpõdere niſi pcerẽ vniuerſitati Ingelſtadenſi. ꝙ aũt ſenſus meus ſit
approbatus.remitto ad loca allegata.⁊ adiicio qð Auguſti.ſcripſit de ſentẽ
tia Jacobi ad Hieronymũ.
¶ Nono.cũ dicit ſe non meminiſſe martyres dicere oñis homo mendax.dico
hoc eſt indiciũ ꝙ non legit Auguſt: diligenter.pſal: 115.
¶ Decimo . qñ dicit me attuliſſe gladiũ quo vult rape ceruicẽ meam. ꝙ reniſ
ſum nature et volun: poſuerim eſſe pectm̃ . ſatis demonſtrat ꝙ non intelligit
vnde naſcant̃ pctã in bonis opibus. Non eñ oriuntur ex gratia ſed ex peccato
quod eſt in homie.et dicitur lex membroꝝ. ſcðm iſtam legem dicit Chriſtus.
ſpũs prompt⁹ eſt caro aũt infirma.⁊ paul. Ro.7.Uideo aũt aliã legem in mẽ
bris meis repugnantẽ legi mẽtis mee et captiuantẽ in lege peccati.que lex pct̃i
eſt in membris meis ꝓpter iſtam legem dicit Paulus ſe captiuũ duci et eo quo
non vult.et paulo ſupius. Scio eñ q: nõ habitat in me.i.in carne mea bonũ
Nam velle adiacet mihi.pficere aũt bonũ non inuenio.Non eñ qð volo bonũ
hoc facio.Ecce paul: expreſſe dicit qð vult bonum. vult ſeruare mandata dei.
vult mori pro Chriſto vt Auguſt: exponit.ſed nõ inuenit pficere.q: reniſus eſt
Ut Auguſt. exponit. voluntatis qui refragat̃ bono velle.Ex quib⁹ patet ꝙ ſancti dum bene volunt
nihilominus male faciunt.hoc eſt ſentiunt praua deſyderia in natura.que deſy
deria nõ auferent̃ donec mortale hoc veſtiuerit nos.poſtq̃ꝫ aũt mors abſorp
ta fuerit in victoria.tunc erit bonum velle abſq̃ꝫ ꝑuo deſyderio.tunc erit ⁊ velle
et pficere. qð pficere iam nos inuenimus.nec aliquis ſanctoꝝ inuenit.excepto
Chriſto et eius matre.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ Undecimo. Cū reſpondit auctoꝛitati quouſqꝫ iraſceris ꝛc. obiecit Hieroꝛ qui dicit. ꝙ conſciā delicti timet deū. auctoꝛitas eſt pro nobis qꝛ cōſciā delicti preſupponit ipſum delictū. alioquin falſa eſt conſcia. Videat aūt d. d. ⁊ Iudices electi Auguſt: interp̄tantē hunc verſiculū ſup oꝛatione ſerui tui. et facilem habebunt intelligentiam.

¶ Porro non poſſum non admirari aſtuciā d. d. qui hic tranſiliit ſcopum negotiū. Ego quidē cauſam et diſcrimē exegi cū oꝛatio ſit tam felix ⁊ ſanctū bonū a Chriſto egregie cōmendatū. et nihilominꝰ deus iraſcat̄ oꝛationi iuſtoꝝ. cur delicta negemꝰ in ſimilibus opꝫibus. ſed vt d. d. intelligat me ſequi auctoꝛitatē Eccleſie adduco Ecleſie preculam vbi dicit. de noſtra iuſticia non confidimꝰ. ergo illa diffidētia naſcitur ex malo. ex vitio. verba ſunt Eccleſie. vt qui noſtre iuſticie fiduciā non habemus. de ſunt alia.

Eodē die hora. 2. continuauit Caro: ſeriē diſputatiōis.

¶ Nam ſecundū Augu: contra iulia: l. 4. c. 3. qđ bonū eſt. bono diſplicere nō poteſt. idcirco ſi opa alicuius ſancti proꝛſus carent peccato. recte poteſt de eis bñ fiducia. ſed quod hoc ſit falſum patet ꝑ alias p̄ces eccleſie. vbi dicit deus qui conſpicis quia ex nulla nr̄a accōe ꝯfidimꝰ. et alibi quia indeſinenter peccamus. ergo ſancte eccleſie membra ſemꝑ peccāt qñ bñfaciūt. alioqui falſū eſſet quod dicit indeſinenter peccamus. Et hoc q̄d etiā nulla nr̄a actōe ꝯfidimus. Hoc eſt qđ eſaias. c. 64. dixit. Et q̄ſi pannus menſtruate vniuerſe iuſticie nr̄e. vbi textus clarus eſt qđ oēs iuſticie nr̄e. hoc eſt oīa opa iuſticie nr̄e ſunt ſicut pannꝰ menſtruate mulieris. ergo habent immūdiciā. et notant dicit. vniuerſā noſtrā iuſti: et nullam iuſticiā excludit. qđ pulchre exponit caſſianus de velle bonū et agere malū. hoc eſt qđ Iob dicit. lotꝰ ſi fuero quaſi aquis niuis. et fulſerint velut mundiſſime manus mee. tamen ſoꝛdibꝰ intingis me. Iob. 9. Aug: legit tñ ſoꝛdib: intinxiſti me. q. d. ꝙ om̄ia opa ſunt intincta ſoꝛdibꝰ ſed quid alid eo loci intelligere audemꝰ per ſoꝛdes niſi delicta. ꝓpterea recte dicit idem Iob eodem c. 9. Si iuſtificare me voluero. os meū me ꝯdemnabit. Si innocentem oſtendero. prauū me comꝓbabit. Ecce Iob ſanctus. iuſtus. ⁊ patiens qui ſue ſanctitatis teſtimoniū a deo habuit. dicit. Si me iuſtificauero ꝯdemnabit me os meum. vnde dicit paulo inferꝰ. Verebar om̄ia opa mea. ſciens ꝙ non parceres delinquēti. Quid habet timere iuſtus in bonis opibus ſi nulla pctā in eis ſunt. ꝓpterea Paul: ad Gala: 5. dicit Caro cōcupiſcit aduerſus ſpm̄. ſpiritus aūt aduerſus carnē. hec eñ ſibinuicē aduerſant̄. Auguſt. in lib: hyponoſticon dicit. Iuge bellū eſt et ꝯtinuū inter carnem ⁊ ſpiritū. ꝓut ſapiens dicit. Iugū graue ſuper oēs filios ade a die exitus eoꝝ vſqꝫ ad diem reditus in m̄rem oim. Clariſſ: eſt textus ꝙ ſemꝑ ſpūs contra carnem pugnat et qñcumqꝫ ſpūs bonum opatur. tunc caro reluctat̄ intm̄ ꝙ inter iſtam luctam neceſſe eſt infirmari ſpiritū et ꝯhere maculam. vt habet Auguſt: contra iulia: lib. 3. c. 6. et de verbis Apl̄i ſermone. 3. a. c. d. et ſermo: 10. Ergo qñ iuſtus bona opa facere conatur. non poteſt implere qđ debet et qđ vult. qđ expreſſe dicit apl̄us. vt nō quecūqꝫ vultis illa faciatis. g̃ non faciendo qđ debent et quod volunt peccāt. Ego rogo dños iudices ꝙ ſcđm allegata noſtra iudicēt diligenter intentiōes authoꝝ citatoꝝ inſpicere dignentur.

Eckius.

¶ Replicādo clariſſ: doctoꝛ defenſauit regulā ſuam vl'em que eſt bti Ambro: ſicut eam agnoui et dudū noui. ſed eam bene applicatā volebat extendere ad vniuerſalitatē operū. quā extenſionē nullo ſancto doctoꝛe ꝓbatam in operibꝰ non admitto. qm̄ affirmationes circa opera ſunt coartate. negationes vero ſunt ampliores. alioquin precepta affirmatiua obligarent ꝓ ſemper qđ eſſet pro pigris ruſticis libenter ſabatha ſanctificātes. Excuſauit ſe ꝙ bonū eſſet ſe veniſſe meditatū ⁊ inſtructū. non hoc imꝓbaui eſſe viri prudentis. ſed bonus athleta etiam accipit conſiliū in arena.